

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO LEGISLACYJNE

Warszawa, 27 czerwca 2022 r.

**Opinia do ustawy o zmianie ustawy o Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu
i Porozumienia oraz niektórych innych ustaw**

(druk nr 734)

I. Cel i przedmiot ustawy

Ustawa ma na celu przekształcenie Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia w Centrum Dialogu im. Juliusza Mieroszewskiego, zwane w dalszej części opinii również „Centrum”. Zmiana ustawy z dnia 25 marca 2011 r. o Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia podyktowana została zasadniczą zmianą uwarunkowań międzynarodowych, do których doszło wskutek wojny, którą Rosja rozpoczęła przeciwko Ukrainie 24 lutego br., poprzedzonej okupacją ukraińskich terytoriów: Krymu i części obwodów ługańskiego oraz donieckiego. W ocenie projektodawców, w świetle tych wydarzeń, dalsze funkcjonowanie Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia (CPRDiP) w niezmienionym kształcie, wobec braku podobnej instytucji zajmującej się problematyką m.in. ukraińską i białoruską byłoby odbierane jako wyraźne uprzywilejowanie dialogu Polski z Rosją. W uzasadnieniu do projektu ustawy (druk sejmowy nr 2121) podkreśla się, że „współpraca z analogiczną rosyjską instytucją, powołaną do dialogu, nie przyniosła żadnych wymiernych efektów wskutek decydującego wpływu na jej działalność środowisk nacjonalistycznych i sowietofilskich”.

Ze wskazanych względów CPRDiP ma zostać przekształcone w Centrum Dialogu im. Juliusza Mieroszewskiego.

Ma to być ośrodek o szerszym mandacie, zorientowany nie tylko na wsparcie rosyjskiego społeczeństwa obywatelskiego, ale przede wszystkim na wsparcie walczącego o wolność i niepodległość narodu ukraińskiego oraz o demokrację narodu białoruskiego.

Proponuje się, aby misja Centrum skierowana była do Polaków i do narodów Europy Wschodniej w szczególności: Ukraińców, Białorusinów, Gruzinów i Mołdawian oraz tej części społeczeństwa rosyjskiego, która potępia zbrodnie Władimira Putina. Podejmowałoby ono działania o zbliżonym charakterze, jak te realizowane przez CPRDiP wobec Rosji i Rosjan, jak m.in. prowadzenie badań naukowych, utrzymywanie kontaktów z ośrodkami akademickimi i naukowo-eksperymentalnymi, organizacja konferencji i debat publicznych, działalność wydawnicza, wsparcie finansowe dla innych podmiotów, prowadzenie działalności edukacyjnej i stypendialnej. Zadania te byłyby uzupełnione o upowszechnianie w Polsce i poza jej granicami wiedzy o sytuacji politycznej, historii, kulturze i dziedzictwie narodów Europy Środkowej i Wschodniej oraz działania w zakresie zwalczania stereotypów i przeciwdziałania dezinformacji.

Poza zmianą tytułu ustawy z dnia 25 marca 2011 r., wprowadzeniem nowej nazwy Centrum oraz wskazaną powyżej modyfikacją jego zadań, proponowane nowelizacją zmiany przewidują również:

- likwidację Międzynarodowej Rady Centrum Polsko-Rosyjskiego Dialogu i Porozumienia,
- zmianę wymogów w zakresie znajomości języków obcych, które powinien spełniać kandydat na dyrektora Centrum,
- rozszerzenie działalności Centrum w dziedzinie ustanawiania programów stypendialnych oraz zmianę warunków i trybu przyznawania stypendiów. Zgodnie z proponowanymi rozwiązaniami programy stypendialne ustanawiać ma Dyrektor Centrum, a w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Centrum ogłaszany będzie regulamin programu stypendialnego,
- wprowadzenie nowej kategorii pracowników Centrum, mianowicie pracowników naukowych (którzy muszą posiadać co najmniej stopień naukowy doktora lub uznany dorobek naukowy w dziedzinie związanej z zakresem działalności Centrum).

Ustawą nowelizującą wprowadza się zmiany również w ustawie:

- z dnia 12 stycznia 1991 r. o podatkach i opłatach lokalnych – zwalniają Centrum z podatku od nieruchomości, z wyjątkiem przedmiotów opodatkowania zajętych na działalność gospodarczą,
- z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych – celem zmiany jest zwolnienie stypendiów otrzymywanych w ramach programów stypendialnych Centrum od opodatkowania podatkiem dochodowym od osób fizycznych,
- z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944–1990 oraz treści tych dokumentów oraz z dnia 16 grudnia 2016 r. o zasadach zarządzania mieniem państwowym – zmiany mają charakter porządkowy, dostosowujący przedmiotowe ustawy do stanu prawnego wynikającego z przekształcenia CPRDiP w Centrum Dialogu im. Juliusza Mieroszewskiego.

W ustawie nowelizującej zawarto także regulacje przejściowe i dostosowujące dotyczące m.in. sposobu dalszej realizacji dotychczasowych zadań, przyznanych stypendiów i toczących się postępowań, a także regulujące nową sytuację prawną obecnych pracowników, Dyrektora, zastępcy Dyrektora oraz Członków Rady CPRDiP.

Ustawa ma wejść w życie po upływie 7 dni od dnia ogłoszenia.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Projekt ustawy (druk sejmowy nr 2121) pochodził z przedłożenia poselskiego. Projekt wpłynął do Sejmu w dniu 18 marca 2022 r. Po przeprowadzeniu pierwszego czytania na posiedzeniach Sejmu w dniach 28 kwietnia i 12 maja 2022 r., został on skierowany do prac w Komisji Kultury i Środków Przekazu. Po rozpatrzeniu projektu ustawy Komisja wniosła o jego przyjęcie w brzmieniu zaproponowanym w sprawozdaniu (druk sejmowy nr 2277). W trakcie prac nad projektem w Komisji nie dokonano w odniesieniu do niego istotnych zmian merytorycznych.

W trakcie drugiego czytania na 55. posiedzeniu Sejmu w dniu 25 maja 2022 r. zgłoszono jedną poprawkę. Poprawka miała charakter techniczno-legislacyjny, uwzględniała fakt, że przepisy zmienianej ustawy z dnia 25 marca 2011 r. odnoszą się do kadencyjności całej Rady Centrum, a nie kadencji poszczególnych jej członków. Poprawka uzyskała poparcie Komisji.

Sejm uchwalił ustawę na 56. posiedzeniu w dniu 9 czerwca 2022 r., w brzmieniu proponowanym przez Komisję. Projekt ustawy poparło 455 posłów, nikt nie był przeciw, zaś 1 osoba wstrzymała się od głosu.

III. Uwagi szczegółowe

1. Art. 1 pkt 13 w zakresie art. 24a ust. 2. Zgodnie z proponowanym art. 24a ust. 1 programy stypendialne w zakresie zadań Centrum ustanawia Dyrektor Centrum. Ponadto w myśl art. 24a ust. 2 w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Centrum ogłaszany jest regulamin programu stypendialnego, w którym określa się m.in.: rodzaj stypendium oraz osoby uprawnione do ubiegania się o przyznanie stypendium, maksymalną wysokość stypendium, tryb przeprowadzania naboru wniosków o przyznanie stypendium i kryteria oceny takich wniosków.

W tekście ustawy należy umieścić wszystkie zasadnicze elementy regulacji prawnej, szczególnie w sytuacji gdy dana regulacja dotyczy władczych form działania organów realizujących zadania o charakterze publicznym i odnosi się do praw i obowiązków obywateli. Wydaje się, że kwestie dotyczące rodzajów i wysokości stypendiów, kręgu osób uprawnionych do ubiegania się o nie, a zwłaszcza zasady i kryteria oceny składanych wniosków o przyznanie, powinny stanowić przedmiot przepisów powszechnie obowiązujących – ustawy, a co najwyżej wykonującego ją rozporządzenia (tak jak ma to miejsce w analogicznych przepisach obecnie obowiązującej ustawy z dnia 25 marca 2011 r.).

Mając powyższe na względzie, proponowana w art. 24a ust. 2 regulacja może zostać zakwalifikowana, jako naruszająca:

- 1) art. 2 Konstytucji i wynikającą z niego zasadę demokratycznego państwa prawa, zasadę przyzwoitej legislacji oraz zasadę zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa,
- 2) art. 7 Konstytucji i wynikającą z niego zasadę legalizmu, wymagającą od organów władzy publicznej działania na podstawie i w granicach prawa,
- 3) art. 87 Konstytucji, określający źródła powszechnie obowiązującego prawa,
- 4) art. 92 ust. 1 Konstytucji, rozstrzygający, że ustawa jest wykonywana przez rozporządzenia wydawane na podstawie szczegółowego upoważnienia.

W przypadku podzielenia powyższej argumentacji, modyfikacja art. 24a ust. 2 nowelizacji powinna iść w takim kierunku, aby przepis ten stanowił delegację dla

właściwego ministra do wydania aktu wykonawczego. Sprawy przekazane do unormowania w drodze takiego rozporządzenia powinny być analogiczne jak te określone w regulaminie, natomiast obowiązek ogłoszenia w Biuletynie Informacji Publicznej regulaminu każdego programu stypendialnego należy wyodrębnić w innej jednostce redakcyjnej art. 24a.

2. Art. 1 pkt 13 w zakresie art. 24a ust. 4. W myśl wskazanego przepisu art. 24a ust. 4 miesięczna wysokość stypendium wypłacanego w formie świadczenia okresowego nie może być wyższa niż trzykrotność wynagrodzenia, **o którym mowa w ust. 2.** W przedmiotowym ust. 4 należy skorygować błędne odesłanie do ust. 2 w art. 24a. Kwestie przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego w gospodarce narodowej w roku poprzednim, do którego należy się odwoływać ustalając wysokość stypendium, reguluje ust. 3 w art. 24a.

Propozycja poprawki:

w art. 1 w pkt 13, w art. 24a w ust. 4 wyrazy „w ust. 2” zastępuje się wyrazami „w ust. 3”.

3. Art. 8 ust. 1 – wskazany przepis należy zmodyfikować wprowadzając do jego treści brakujące wyrazy. W obecnym brzmieniu redakcja przepisu art. 8 po pierwsze, jest niezgodna z zasadami języka polskiego po drugie, skutkuje tym, że przepis jest trudny do zastosowania.

Propozycja poprawki:

w art. 8 w ust. 1 wyrazy „i niezakończone” zastępuje się wyrazami „wszczęte i niezakończone”.

Mirosław Reszczyński

Główny legislator